

บทคัดย่อ

โครงการวิจัย มาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพของประเทศไทยในเมืองสปา น้ำพุร้อนเค็มคลองท่อม จังหวัดกระบี่ เป็นโครงการย่อยที่ 2 ภายใต้แผนงานวิจัย เรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพอย่างยั่งยืน ในแหล่งน้ำพุร้อนของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ความรู้สำคัญด้านการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในแหล่งน้ำพุร้อน ได้แก่ ขอบเขตกิจกรรมบริการ แบบแผนกิจกรรมบริการ รวมทั้งแบบอย่างการปฏิบัติที่ดี ด้านมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในแหล่งน้ำพุร้อนที่มีในประเทศไทย เกาหลี ญี่ปุ่น และฮังการี เพื่อนำเสนอ (ร่าง) มาตรฐานด้านสุขภาพในการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในแหล่งน้ำพุร้อนของประเทศไทย เพื่อนำเสนอต้นแบบมาตรฐานด้านสุขภาพในการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Wellness Tourism Standardization) ในเมืองสปา น้ำพุร้อนเค็มคลองท่อม จังหวัดกระบี่ และเพื่อให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการมาตรฐานด้านสุขภาพในการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพของประเทศไทย เป็นการศึกษาเชิงสำรวจโดยการใช้แบบสอบถามความเห็น นักท่องเที่ยวในแหล่งน้ำพุร้อนเค็มคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ร่วมกับการสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในพื้นที่ เพื่อให้ได้แนวทางการจัดทำ (ร่าง) มาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในแหล่งน้ำพุร้อนของประเทศไทย ใช้เวลา 12 เดือน สถานที่หลักที่ใช้ในการดำเนินงาน คือ แหล่งน้ำพุร้อนเค็มคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ซึ่งได้รับการส่งเสริมพัฒนาให้เป็นเมืองสปา น้ำพุร้อนต้นแบบของประเทศไทย โดยกลุ่มตัวอย่างการศึกษาเชิงปริมาณ คือ ประชาชน นักท่องเที่ยวในแหล่งน้ำพุร้อนเค็มคลองท่อม จังหวัดกระบี่ และกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนโยบายการพัฒนาเมืองสปา น้ำพุร้อน และการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมบริการกลุ่มการท่องเที่ยวรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศ

ผลการศึกษาความต้องการพัฒนามาตรฐานด้านสุขภาพในการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในแหล่งน้ำพุร้อนของประชาชนและนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวและใช้บริการในน้ำพุร้อนเค็มคลองท่อม จังหวัดกระบี่ พบว่า มาตรฐานด้านสุขภาพในการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในแหล่งน้ำพุร้อนที่กลุ่มตัวอย่างต้องการให้มีการพัฒนาในระดับมากที่สุด ได้แก่ มาตรฐานตามกฎหมาย การกำหนดองค์ประกอบมาตรฐานในเมืองสปา น้ำพุร้อน องค์ประกอบมาตรฐานด้านสุขภาพ และบริการด้าน wellness รองลงมา คือ มาตรการระดับท้องถิ่น/เทศบัญญัติ ส่วนการรับรู้เกี่ยวกับมาตรฐานด้านสุขภาพการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในแหล่งน้ำพุร้อน ได้แก่ ความต้องการข้อมูลความปลอดภัยด้านสุขภาพในแหล่งน้ำพุร้อน การเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้บริการในแหล่งน้ำพุร้อน การคัดกรองสุขภาพก่อนลงอาบแช่ ผลผลิตภัณฑบริการได้รับรองมาตรฐาน อย. และเมื่อวิเคราะห์ส่วนขาดด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเมืองสปา น้ำพุร้อนเค็มคลองท่อม พบว่า มีส่วนขาดความรู้และการปฏิบัติด้านสุขภาพในแหล่งน้ำพุร้อน โครงสร้างของพื้นที่/ภูมิทัศน์ การจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยมีส่วนร่วมของชุมชน แนวคิดการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์และบริการในแหล่งน้ำพุร้อน รวมทั้งการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการจัดการความรู้ด้านสุขภาพในแหล่งน้ำพุร้อน และสำหรับการยกระดับมาตรฐานน้ำพุร้อนเค็มคลองท่อมสู่การเป็นเมืองสปา น้ำพุร้อน สามารถทำได้ โดยการจัดสภาพแวดล้อม ความปลอดภัยในสถานที่ การใช้ประโยชน์จากคุณภาพของน้ำที่มีผลต่อสุขภาพ การสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างยั่งยืน การจัดแบบแผนการดูแลสุขภาพที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรม และการกำหนดมาตรการทางกฎหมายด้านสุขภาพและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

จากการวิเคราะห์ผลการศึกษา ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางกำหนดมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในแหล่งน้ำพุร้อนของประเทศไทย เพื่อพัฒนากฎหมายเฉพาะสำหรับการควบคุมและส่งเสริมมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในแหล่งน้ำพุร้อน ประกอบด้วย มาตรฐานด้านสถานที่ มาตรฐานด้านบุคลากร มาตรฐานด้านบริการ มาตรฐานด้านความปลอดภัย มาตรฐานด้านผลิตภัณฑ์ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอหลักเกณฑ์ เงื่อนไข แนวทางปฏิบัติ พร้อมกับตัวชี้วัด โดยมีมาตรการเชิงคุณภาพ เป็นหลักปฏิบัติที่สามารถสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับบริการ ประกอบด้วย มาตรฐานสำคัญ 3 มาตรฐาน คือ มาตรฐานอาเซียนเมืองท่องเที่ยวสะอาด (ACTS) มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติประเภทน้ำพุร้อน กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาและมาตรการเชิงอนุรักษ์ โดยมีแนวทางปฏิบัติ (Guideline of Practice) ด้านมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในแหล่งน้ำพุร้อนสำหรับบุคลากรบริการ นอกจากนี้ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ประกอบด้วยกลไกขับเคลื่อนและหน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ พัฒนามาตรการทางกฎหมายเพื่อส่งเสริม พัฒนากิจการน้ำพุเพื่อสุขภาพ สปาทางการแพทย์ (Medical Spa) รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Wellness Tourism) การพัฒนามาตรการทางกฎหมายเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข แนวทางปฏิบัติด้านการสำรวจ ชูจุดเจาะ ต่อหน้าน้ำพุร้อนมาใช้เพื่อการพาณิชย์ด้วยวัตถุประสงค์ด้านสุขภาพ การขยายโอกาสทางการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในเขตอุทยานแห่งชาติที่มีน้ำพุร้อน ส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น/เทศบาล ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในแหล่งน้ำพุร้อนการสนับสนุนผู้ประกอบการรายย่อยด้านการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในแหล่งน้ำพุร้อน การพัฒนาศักยภาพ ผู้ประกอบกิจการ ผู้ให้บริการ และผู้นำเที่ยวท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในแหล่งน้ำพุร้อน สนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในระบบการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในแหล่งน้ำพุร้อนของพื้นที่ และการมีความร่วมมือภาครัฐและเอกชนด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในแหล่งน้ำพุร้อน

และด้วยด้วยศักยภาพและโอกาสทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในแหล่งน้ำพุร้อนของประเทศไทย ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการใช้ประโยชน์น้ำพุร้อนเพื่อสุขภาพทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ต่อกลุ่มเป้าหมายการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ ได้แก่ ประชาชนทั่วไป นักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล รวมทั้งแนวทางการพัฒนาโครงสร้างและสิ่งแวดล้อมในแหล่งน้ำพุร้อน ที่มีเมืองสปาน้ำพุร้อนเต็มคลองท่อมเป็นต้นแบบของการพัฒนา และสามารถขยายผลไปสู่การเพิ่มโอกาสทางการยกระดับการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในแหล่งน้ำพุร้อน ที่มีมาตรฐานทางการท่องเที่ยวเป็นข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน (Competitive Advantage) ภายใต้การขับเคลื่อนของนโยบายประเทศไทย 4.0 ได้อย่างสมดุลและยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ มาตรฐานด้านสุขภาพในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแหล่งน้ำพุร้อน การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Wellness Tourism)

Abstract

A Study of Wellness Tourism Standardization: A Case Study of Klongtom Saline Hot Spring Town is a research project under the research program of Sustainable Development of Wellness Tourism in Thailand Hot Spring aims to analyze important knowledge in health promotion tourism in hot springs, including service activity boundaries. Service activity pattern Including a good practice model for health promotion tourism standards in hot springs in Taiwan, Korea, Japan and Hungary. To present (draft) health standards in health promotion tourism in the hot springs of Thailand To present the Wellness Tourism Standardization in the Salty Thom Hot Spring Spa town And to provide policy recommendations on health standards in health promotion tourism in Thailand Is a survey study

qualitative sample group is those who are involved with the policy of the town hot spring spa development And driving the service industry, tourism groups, good income and health tourism in the country

of the study of the need to develop health standards in health promotion tourism in the hot springs sources of people and tourists visiting and using services in the Klong Thom hot spring Krabi province found that the health standards in health promotion tourism in the hot springs sources that the sample wanted to have the highest level of development were legal standards. Determination of standard elements in the hot spring spa town Health standards And wellness services, followed by local / ordinance measures Perception About health standards, health promotion tourism in hot spring Namely the need for health safety information in hot springs Access to sufficient information for use in hot springs Health screening before taking a bath Service products have been approved by FDA

with the potential and opportunity to develop health-promoting tourism in the hot springs of Thailand The researcher gave suggestions on the development of hot spring utilization for health in both health dimensions. Economy and society Towards the target group of health promotion tourism And can be extended to increase the opportunity to raise health promotion tourism in hot springs With tourism standards as a competitive advantage under the policy of Thailand 4.0 to be balanced

done by arranging the environment Safety in place Utilization of water quality that affects health Creating added value of natural products Sustainable health tourism development Arrangement of a health care plan that is consistent with the lifestyle and culture And the determination of legal measures on health and ecotourism With quality measures Is a practice that can create confidence for service recipients, consisting of 3 important standards, namely,

ASEAN standards, clean tourist cities (ACTS), natural hot springs standard tourist be attractions. Ministry of Tourism and Sports and Conservation Measures With a guideline of practice

The development of legal measures to determine the criteria, conditions, guidelines for exploration, drilling towards pipelines, using hot springs for commercial purposes with health objectives. Expanding opportunities for health promotion tourism in the national park with hot springs Promote the role of the governing body Local / municipal In the development of health promotion tourism in hot springs Supportin

And with the potential and opportunity to develop health-promoting tourism in the hot springs of Thailand The researcher gave suggestions on the development of hot spring utilization for health in both health dimensions. Economy and society Towards the target group of health promotion tourism And can be extended to increase the opportunity to raise health promotion tourism in hot springs With tourism standards as a competitive advantage under the policy of Thailand 4.0 to be balanced